

Õiguskantsler

Mart Võrklaev
Rahandusministeerium
info@fin.ee

Teie 20.06.2024 nr

Meie 03.07.2024 nr 18-2/241061/2403938

Lugupeetud rahandusminister

Täna võimaluse eest avaldada arvamust eelnõu kohta, mis puudutab eelkõige põhimaksekonto avamise ja sulgemise regulatsiooni muutmist (võlaõigusseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu).

1. Eelnõu seletuskirjas on viidatud õiguskantsleri seisukohtadele seoses *anonüümsete kontodega*. Anonüümsetele kontodele ei ole õiguskantsler viidanud¹ ja on teadmata, mida taoliste kontode all üldse silmas on peetud. Õiguskantsleri seisukohad seoses põhimakseteenusega füüsilisele isikule on seotud sisulises vaates pigem nn tootepiirangute seadmisega ning see nähtub selgelt ka [Riigikogule tehtud ettepanekust](#).

Jätkuvalt väärib analüüsimist, kas erinevate hooldusmeetmete rakendamine tehingupõhiselt (nn tootepiirangud) võiks olla lahenduseks, mis ühelt poolt tagaks rahapesu riski ja terrorismi rahastamise riski maandamise Euroopa Liidu nõuetega kooskõlalises, kuid samas võimaldaks tagada inimeste põhiõigused nende igapäevaelus (vt ka [Euroopa Komisjoni aruannet](#) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2014/92/EL (maksekontoga seotud tasude võrreldavuse, maksekonto vahetamise ja põhimaksekontole juurdepääsu kohta) kohaldamise kohta).

2. [Õiguskantsleri ettepanekust](#) johtuvalt täiendatakse riigilõivuseaduse § 9 lõiget 3 pärast sõna „kohustatud“ sõnaga „vähemalt“. Niisiis näeb riigilõivuseaduse § 9 lõike 3 peale muudatuse jõustumist ette, et riigilõivu tasuja soovil on riigilõivu võtja kohustatud vähemalt 10 euro suuruse riigilõivu vastu võtma sularahas. Selline kohustus on riigiasutusel ka praegu. Eelnõu seletuskirjas (lk 25) on märgitud, et „sellest suuremas summas sularaha vastuvõtmisel on riigilõivu võtjal võimalus lahendada riigilõivu sularahas tasumise taotlus põhjendatud vajadusest lähtuvalt.“

See muudatus ei lahenda õigusselgelt õiguskantsleri ettepanekuga tõstatatud probleemi. Õiguskantsleri ettepaneku tuumaks on see, et Eesti Vabariigi põhiseaduse (PS) § 15 ja § 14 koostoimest tuleneb, et igaljuhul peab olema võimalus tasuta kohtusse pöördumiseks nõutav riigilõiv sularahas või pangakonto kaudu.

¹ Vt ka Rahanduskomisjoni [30.04.2024 istungi protokoll](#).

Praegu väljapakutav regulatsioon jätab ebaselgeks, kas ja kuidas hakkab toimuma riigilõivu sularahas tasumise põhjendatud vajaduse hindamine ja mida inimene selleks tegema peab. Seetõttu on kaheldav, kas kõnealune muudatus tagab õiguskantsleri ettepanekus kirjeldatud probleemile põhiseaduspärase lahenduse.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise